

Oslo 15.10.2018

Postboks 9029 Grønland
0133 Oslo

Tlf 21 01 36 00

thsf@parat.com
thsf.no

Liedutvalget
Liedutvalget@kd.dep.no

Innspill til Liedutvalget fra Tannhelsesekretærenes Forbund i Parat.

Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) var deltager på innspillskonferansen 1.juni og ønsker først i vårt innspill å komme med en kommentar til leder Ragnhild Lieds åpningstale.

Det er stort fokus på å få flere unge til å velge yrkesfag og løfte yrkesfagernes anseelse i samfunnet, slik at Norge i fremtiden har nok fagarbeidere til å dekke arbeidslivets behov. Det er da deprimerende å lese i aviser, høre uttalelser fra politikere og nå, Lieds ordlegging i sin åpningstale, som "nedsnakker" yrkesfagene. Lied sa, omtrent slik "Videregående opplæring skal føre til at de elevene som velger de studieforbredene utdanningsprogrammene og går videre på universitet og høyskole skal gjøre karriere, mens de som tar de yrkesfaglige utdanningsprogrammene skal bli yrkesforberedt". Altså underforstått; at de som tar yrkesfag **ikke** kan gjøre en karriere med sitt yrkesvalg, men **bare** blir forberedt til å jobbe. Og spørsmålet som da blir naturlig å stille; skal ikke de som tar UHS utdanning bli yrkesforberedt, men kun fokusere på en karriere?

ThsF ber Liedutvalget i sitt arbeid fremover, være påpasselig med ordbruken, slik at de løfter frem all videregående utdanning som likeverdig, uansett studievalg.

ThsFs innspill:

Konklusjon: Utdanningen for tannhelsesekretærer MÅ flyttes tilbake til de odontologiske lærestedene. Dagens utdanningsnivå og lærersted er ikke tilpasset dagens og fremtidens behov for økt kompetanse i tannhelsesekretæryrket. Ved å flytte utdanningen tilbake til de odontologiske instituttene, vil tannhelsesekretærstudenten fra første dag av studiet, bli en naturlig del av tannhelseteamet og tannhelsemiljøet.

Følgende svakheter ved dagens opplæring for tannhelsesekretærer.

- Dagens utdanning utrunder ikke elevene til å møte arbeidslivets krav til relevant fag- og yrkeskompetanse (Jfr brev fra Den Norske Tannlegeforening til FRHO i Udir "Utdanning og tilgang på tannhelsesekretærer" av 14. oktober 2013 og Dekan Pål Barkvoll, ved Odontologisk Fakultet i Oslos uttalelser i "Tannhelsesekretæren" nr 03/16.)
- Utdanningen er i dag et treårig skoleløp, uten formelt krav til praksis.
- Spesialisering kun på Vg3, hvor tiden også skal brukes på fellesfag.
- Tannhelsesekretæruddanningen er tung teoretisk utdanning, sterkt bundet sammen med praksis. Volumet på lærebokstoff er i dag ikke tilstrekkelig i forhold til den teoretiske kunnskapen en tannhelsesekretær må inneha, noe som skyldes reglene om "antall sider" i lærebøker. Dette bidrar til en svekket og dårlig utdannelse. Arbeidsgiver forventer mer kunnskap av en ferdig utdannet og autorisert tannhelsesekretær, og de sammenligner dagens kunnskapsgrunnlag med kunnskapen tannhelsesekretærene hadde før Reform 94.
- Skolene prøver å få praksisplasser til elevene ute i tannhelsetjenesten, men denne praksisen er ofte mangelfull og dårlig. Noe av dette skyldes at elevene blir sett på som en ekstra belastning i en travel hverdag på klinikken, det er ingen veilederkompetanseopplæring og det følger ingen økonomiske insentiver hverken til klinikken eller den enkelte som tar på seg/blir pålagt veilederansvaret.
- Vg3 tannhelsesekretær tilbys per i dag kun på 12 videregående skoler, med klasser på 7-8 til 12-15 elever. Dette er altfor små enheter til at det blir et tannhelsefaglig miljø for lærere og elever.
- Tannhelsesekretæruddanningen sliter med dårlig rekruttering. Det er alvorlig i en høyrisikobrandsje.
- Dyr utdanning for de videregående skolene. Skolene har ikke råd til tilstrekkelig dentalt utstyr for å få en adekvat undervisning. Dentalutstyr og -materialer er svært kostbart og elevtallet er ekstremt lavt per skole. Elevene blir opplært i gammeldags utstyr og blir ikke utdannet til å møte dagens og fremtiden behov.
- De fleste av dagens lærere er utdannet tannpleiere og de har ikke rett kompetanse for å undervise i hovedfaget for tannhelsesekretær, nemlig yrkesutøvelse. Tannpleiernes utdanning og hovedkompetanse ligger på helsefremmende og forebyggende arbeid.
- Elevene er for unge til å velge et så "smalt" yrke. Tannlege og tannlegekontorer er for de fleste unge forbundet med ubehag og tap av egenkontroll og "ingen" i 15-16 årsalderen ønsker en utdanning og en jobb som de bare forbinder med ubehag, blod, spytt og slim.

- Veldig mange av elevene sier at de "bare havnet" på tannhelsesekretærutdanning, fordi de ikke kom inn på de valgene de hadde satt som høyrere prioritert.
- I en tannhelsesekretærklasse i 2016/2017 sa 10 av 14 elever at de ikke ønsket å bli tannhelsesekretærer, de skulle ta generell studiekompetanse og gå videre på UHS eller hadde ønske om å jobbe i et helt annet yrke. Disse skoleplassene koster fylkene store beløp.

Se til Danmark og Sverige

I våre to naboland ligger utdanningen av tannhelsesekretærer på nivået over videregående skole. I begge land er det stor søknad til utdanningene og noe av forklaringen på dette, sett i forhold til lav søknad i Norge, er at studentene er eldre når de skal velge yrkesutdanningen og at de utdannes til å utføre langt flere oppgaver i tannhelseteamet. Dette gjør utdanningen mer attraktiv å velge.

I Danmark ligger den på universitetene, tilknyttet de odontologiske instituttene. Det er en treårig yrkesutdanning bestående av vekselvis skole og praksis på tannklinikk. Utdanningen strekker seg over 34 skoleuker.

Universitetet i Århus fattet i 2016 et vedtak om å omorganisere tannhelseutdanningen, hvor visjonen er å utdanne odontologiske team og gå bort fra å tenke enkeltutdanninger (tannlege, tannhelsesekretær, tannpleier og tanntekniker).
<http://newsroom.au.dk/nyheder/vis/artikel/aarhus-universitet-faar-nyt-institut-for-tandfaglig-forskning-og-uddannelse/>

Bakgrunnen for denne satsningen er at tannhelsefaget er i stadig videreutvikling og denne utviklingen går fort, og derfor må også utdanningsinstitusjonene endre seg hurtig. Dette blir enklere å gjennomføre når alle tannhelseutdanningene sees på som en helhet og alle derved kan endre seg samtidig. Tannhelsebehovet i befolkningen endres drastisk med at stadig flere får bedre tannhelse og Norge vil i framtiden ikke ha behov for så mange tannleger som utdannes i dag. Ved å se til Danmark og flytte tannhelsesekretærutdanningen tilbake til de odontologiske instituttene, kan flere oppgaver overføres til tannhelsesekretærene med riktig kompetanse. Dette vil bidra til en mer fremtidsrettet og kostnadseffektiv tannhelsetjeneste i Norge.

I Sverige er utdanningen en yrkeshøyskole utdanning, som tas etter fullført videregående skole. Utdanningen er på 1 ½ år, med tretten ukes praksis på tannklinikker.

Norplus Horisontal

Norplus Horisontal er finansiert av Nordisk ministerråd og støtter bl.a. prosjekter som retter seg mot samarbeid innenfor utdanning. ThsF søkte midler til et prosjekt som så på tannhelsesekretærutdanningen i Norge, Danmark og Sverige. I prosjektgruppa satt representanter fra fagorganisasjonene og utdanningsinstitusjonene i de tre landene. ThsF-Parat var prosjektansvarlig. Resultatet ble utgitt i en Pixbok, februar 2015 "Kort beskrivelse av kompetanser i fremtidens utdanning for tannhelsesekretærer i 2025".

[file:///helios.local/Parat/hjemme/annaarmo/Downloads/Pixi-bok_Norsk_iSSQo%20\(4\).pdf](file:///helios.local/Parat/hjemme/annaarmo/Downloads/Pixi-bok_Norsk_iSSQo%20(4).pdf). Hele rapporten kan fås ved å kontakte ThsF.

Dette er et viktig bidrag for å spisse tannhelsesekretærenes utdanning mot arbeidslivets behov i fremtiden.

Litt historie

Norges tannlegehøyskole startet i 1958 Kontorsøsterskolen og når tannlegeutdanningen ble universitetsutdanning fulgt Kontorsøsterskolen med til universitetet. Det var en ettårig praktisk-teoretisk utdanning, hvor praksisen forgikk på de ulike spesialistavdelingene til tannlegene. Etterhvert ble skolen hetende Tannlegesekretærskolen. Siste kull studenter ble uteksaminert i 1996. I forbindelse med Reform 94 ble tannlegesekretærutdanningen flyttet fra universitetene og til de videregående skolene. Denne endringen av studienivå ble gjort til tross for sterke protester fra fagmiljøet og arbeidsgiverne, bla annet med innspill fra Den Norske Tannlegeforeningen, Oslo tannlegeselskap og universitetet i Oslo.

Tannhelsesekretærutdanningen må flyttes tilbake til UHS nivå igjen

På bakgrunn av overstående informasjon og forklaringer om tannhelsesekretærutdanningen per i dag, anmoder ThsF sterkt Lied-utvalget å foreslå flytting av tannhelsesekretærutdanningen tilbake til UHS-nivå, med forankring i de tre odontologiske fakultetene i Norge, UiO, UiB og UiT.

Tannhelsesekretærene skal utdannes til primært å assistere tannlegene under alle behandlingssituasjoner og de skal alltid ligge i forkant av tannlegen under enhver pasientbehandling, de har hovedansvar for smittevern og hygiene (jfr. resistente bakterier), samt at de administrerer tannhelseklinikkene.

Fordelene ved denne endringen vil være:

- Tannhelsesekretærutdanningen blir liggende på nivået over videregående utdanning, slik som i Danmark og Sverige
- Tannlegene og tannhelsesekretærene vil få nødvendig trening i teamarbeid, noe de ikke får per i dag, da utdanningene er på ulike utdanningsinstitusjoner. Situasjonen nå er at begge profesjonene kommer ut i arbeidslivet uten å ha kvantitativ nok opplæring i samarbeid under pasientbehandlingen. Dette fører til større risiko for smitte og mindre effektiv tannhelsetjeneste, ikke minst sett i ett kostnadseffektivt lys.
- UiO (Jfr. Dekan Pål Barkvoll) sier at tannhelsesekretærene som utdannes i dag ikke har den kompetansen fakultetet etterspør og trenger. Fakultetet har behov for ~~noen~~ tannhelsesekretærer i kjernefunksjoner, og de tannhelsesekretærer de har ansatt, har de ~~likevel~~ måttet lære opp selv. De planlegger derfor egen tilleggsutdanning for disse.

- Ved å tilbakeføre utdanningen til de odontologiske fakultetene vil tannhelsesekretærene bli undervist av de samme vitenskapelig ansatte som underviser tannlegene. Dette vil heve kvaliteten vesentlig på tannhelsesekretærenes teoretiske utdanning.
- Tannhelsesekretæren vil få praktisk opplæring og trening i alle tannlegespesialitetene (8 stk) og ikke bare de 3-4 vanligste behandlingsretningene som de i dag får når de har praksis på tannklinik (hvis de har praksis da).
- Norge bør se til Danmark, hvor fokuset framover er å utdanne tannhelseteam.
- Studentene vil være eldre når de velger fagutdanningen og dermed modne og motiverte for å bli tannhelsesekretærer. De vil ta et langt mer gjennomtenkt og selvstendig valg av studieretning.
- Tannbehandling er høyriskobehandling sett i forhold til smittevern. I dagens og fremtiden perspektiv med langt mer utbredelse av resistente bakterier, vil tannhelsesekretærens rolle, som hovedansvarlig for smittevernet på tannklinikken, kreve at yrkesutøverne har rett kompetanse for å ivareta pasientenes sikkerhet.
- Mange ønsker seg en kortere teoretisk/praktisk utdanning etter videregående skole og flytting av tannhelsesekretæruddanningen vil kunne dekke også dette behovet.

Konklusjon: Se Innledningen.

Med hilsen
Tannhelsesekretærenes Forbund – ThsF
Anne-Gro Årmo
Nestleder